

Ουδείς προφήτης εν τη εαυτού πατρίδι...

με αφορμή τον Γεώργιο Σταγκούλη (1901-1978)

Του Δρ. Χρίστου Στεργ. Μπελλέ

Στην αυχμηρή έρημο του σήμερα: όπου το φιλοσοφικό απόσταγμα του εφήβου, αιτιολογημένα, συμπυκνώνεται στο «ό,τι κάτσει» ή στο χαρακτηρισμό «γαμάτος» – υπερθετικός του καλός – που αφορά στον, παντί τρόπω και μέσω, οικονομούνται συνέλληνα· όπου οι εκφραστές των κρατικοδίαιτων συνδικάτων διαφεντεύουν, **ακούστε μια ιστορική μαρμαρυγή παραμυθίας.**

Χίος, Μαστιχοχώρια... μέρες του '30...

ένας γιατρός αλλιώτικος απ' τους άλλους, που δεν τον συγκινούν οι τίτλοι του «εξοχότατου» και του «αξιότιμου», υπηρετεί την κοινωνική υπόθεση όχι με υποκράτειους μεθόδους, αλλά απ' άλλο μετερίζι. Περιφερόμενος έφιππος, «από χωρίου εις χωρίον», με κίνδυνο και τη ζωή του, ακόμη, νοιάζεται περισσότερο να επουλώσει άλλου είδους πληγές, όπως εκείνες της **κοινωνικής αδικίας, της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, της εκμετάλλευσης των μαστιχοπαραγωγών** απ' τους ποικιλώνυμους εκμεταλλευτές τους, ανθρώπους ξένους προς τη φυσική και – συνακόλουθα – κοινωνική αξία αυτής της μοναδικότητας.

Τούτος, ο εικοσιεννιάχρονος γιατρός απ' την Καλλιμασιά – ο Γεώργιος Σταγκούλης του Κων/νου και της Φραγκώς – εμβληματική ηγετική φυσιογνωμία απ' το σχολειό, άνθρωπος αγέρωχος απ' την κούνια του, μπροστάρης στις μεγάλες συγκεντρώσεις στις πλατείες των χωριών, τα καφενεία, τις «οικιακές συσκέψεις», ηλεκτρίζει, μαγεύει, μεθά τα πλήθη... Μιλά για την εκμετάλλευση, λες και την έχει νιώσει στο πετσί του, αναφέρεται στα αγαθά του «συμπράττειν και συνεταιρίζεσθαι» ομοιώνοντας, λες και βίωσε τόσες έγνοιες και σοφίες μέσα σε τόση λίγη ζήση. Μιλά για αγάπη, αυτοεκτίμηση, αυτοεμπιστοσύνη. **Γονατίζει μπροστά στο γίγαντα μικρό άνθρωπο και του ψιθυρίζει πως θα νικήσουμε, αν ο «καθένας» ενταχθεί στους πολλούς κι όλοι μαζί γίνουμε «ένας».** Έννοιες δύσκολες νοηματικά, για τους αγράμματους αγρότες, μα της ψυχής, που το αλάνθαστο αισθητήριό τους δεν τις αφήνει να πέσουν χάμω. Πάνε, βλέπεις και τα λόγια του χέρι - χέρι με τη στάση ζωής του. Γίνεται ο γιατρός τους, αν τον χρειαστούν και γι' αυτό, όμως, ποτέ κι από κανένα δεν πληρώνεται. Αυτός ο «έκπαγλης ομορφιάς» λαγέτης ήξερε και του άρεσε να δίνει κι όχι να παίρνει. Είχε στο μέτωπο αστέρι.

Οι μεγαλέμποροι (μαστιχάδες), οι μεταπράτες και τα τσιράκια τους, το γνωρίζουν καλά. «Ο κύβος ερίφθη»... Δύο απόπειρες δολοφονίας του, δεν άφησε ο ίδιος να πάρουν δημοσιότητα, για να μην καμφθεί το φρόνημα των συναγωνιστών του. Ήταν ηγέτης πάνω απ' όλα. Μια σκοτεινή νύχτα του χειμώνα, μίσθαρνα χέρια τον τουφέκισαν στις κατεβασιές της Παναγιάς της Σικελιάς. Σκότωσαν, όμως, το άλογό του. Μια άλλη νύχτα, σ' άλλη ενέδρα στην Παναγιά τη Μεντονιά, αργυρώνητοι του γιόμισαν, ευτυχώς, τα πόδια σκάγια. Οι κλήρες της νύχτας δεν το βάζουν κάτω, αρκωρούν... Θα τον «παλούκωναν» – το άκρον άωτον της χλεύης – κάπου στο Πυργί και θα τον λιθοβολούσαν. Ένας πράτης απ' τον Άγιο Γιώργη, που ευτυχώς δεν ήταν στο κόλπο, τον έσωσε με το δικό του αιφνιδιαστικό σκεπτικό: «Μη... θα τον κάνετε ήρωα κι αυτό σημαίνει το τέλος μας».

Δεν έγινε ήρωας, ήταν ήρωας και σύμβολο και σημείο αναφοράς μιας εποχής, που **ανάγκασε την πολιτεία, το 1938, να ψηφίσει τον Αναγκαστικό Νόμο 1930,** που μετέτρεψε «εν ριπή οφθαλμού» τους αποδεκατισμένους, απαξιωμένους,

ταπεινωμένους παραγωγούς σε συνεταίρους περήφανους. Τους έμαθε να περπατούν στη μέση του δρόμου με το κεφάλι ψηλά. Δε χαρίστηκε ποτέ και σε κανένα. Πρωτομάστορας κι ακρογωνιαίος λίθος στη δόμηση του πρώτου ουσιαστικού συνεταιριστικού κινήματος στον τόπο, μ' απαύγασμα πανελλήνιο και όχι μόνο. Οδίτης ακατάβλητος, πάσχιζε σ' όλη του τη ζωή και μ' όλες του τις δυνάμεις να βάλει καινούργιους οδοδείκτες στη διαδρομή της κοινωνίας, ν' αφήσει έναν κόσμο καλύτερο απ' ό,τι τον βρήκε.

Αυτός ήταν ο Γεώργιος Σταγκούλης, απ' την Καλλιμασιά, ο γιατρός που **λύγισε την ιστορία του τόπου, που ανάστησε την κοινωνικοοικονομική ζωή της Νότιας Χίου με το ελιξίριο-μαστίχα** και δεν την άφησε να μααραθεί, σαν της Βόρειας. Πόσοι από τους «νεοχιώτες», αλήθεια, γνωρίζουν κι αναγνωρίζουν το έργο του, τη μέγιστη κοινωνική προσφορά του; Η πράξη αμείλικτα προκαλεί. Ελάχιστοι, η εξαίρεση του κανόνα, θα 'λεγα. Μεταξύ τους ο νυν Πρόεδρος της EMX, Κώστας Γανιάρης, που τον τίμησε στήνοντας την προτομή του στην είσοδο της EMX κι ο αειθαλής, Δημήτρης Μελαχροινούδης, που δεν έπαψε ποτέ να τον μνημονεύει ποικιλότητα. Σαν «νεοέλληνες» εξιδανικεύουμε τους νεκρούς και θάβουμε τους ζωντανούς. Με το Γεώργιο Σταγκούλη συμβαίνει το αντίθετο. Ισόβια τον «στεφανώναμε» πρόεδρο της EMX (1938-1978) και μετά θάνατο, σιωπή, λήθη, αβασάνιστη κι άκριτη κριτική, όπως: φασίστας(!) – προφανώς για το Μεταξικό Νόμο 1930 – πρόσωπο αμφιλεγόμενο, αυταρχικό, με σωρεία λαθών στους ώμους του, λες και διεκδίκησε στη ζωή του το αλάθητο, την αγιοσύνη, λες και δε λέρωσε τα παπούτσια στους βάλτους των διεκδικήσεων. Μόνο η Ιστορία κατανοεί αυτούς τους μεγάλους, όπως κατανοεί και σταθμίζει το φθόνο, τα μίσση, τα πάθη, τις μικρότητες των περιλειπομένων. Είναι ο λόγος που αναμένει να κλείσει ο κύκλος ζωής των ιστορικών υποκειμένων της εποχής, για να μιλήσει. Και η Ιστορία, ξέρει να βάζει, ευτυχώς, τα πράγματα στη θέση τους και να αποδίδει «τα του Σταγκούλη τω Σταγκούλη», ακριβοδίκαια...

Οι **τρεις προτάσεις**, παρακάτω, έχουν να κάνουν με το άρωμα ζωής του ανδρός, με ό,τι αυτό συνεπάγεται και παράλληλα αποτελούν παράγοντα ενισχυτικό του ενδιαφέροντος των νέων, για τούτο το μοναδικό προϊόν - προνόμιο.

Η πρώτη αφορά στην καθιέρωση από την EMX «θεσμού υποτροφιών Γεώργιος Σταγκούλης» σε εκπαιδευτικά ιδρύματα πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας, τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η δεύτερη έχει να κάνει με την «εκπόνηση διδακτορικών στη μνήμη του Γεώργιου Σταγκούλη», που αφορούν στο προϊόν της μαστίχας, το αγροτο-συνεταιριστικό κίνημα στη Χίο, την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη του νησιού κ.λπ. Θα είναι διδακτορικά με χρηματοδότη και χρήστη της έρευνας την EMX και φορέα νέες και νέους του νησιού, επιλεγμένους με κριτήρια αντικειμενικά.

Η τρίτη αναφέρεται στο φόρο τιμής στο πρόσωπο του Γεώργιου Σταγκούλη. Έχει να κάνει με τους ποικιλώνυμους άρχοντες, με την «επιτροπή ονοματοθεσίας οδών», στην πόλη και τα χωριά – κύρια τα Μαστιχοχώρια – η οποία προκλητικά κι ανιστόρητα σιωπά και ξεχνά. Αγνοούν, αλήθεια, ότι οι ηγέτες αποτελούν πρότυπα, διδάσκουν, διαπαιδαγωγούν; Γνωρίζουν, αλήθεια, πολλά τέτοια «αστέρια» της νεότερης ιστορίας του τόπου, που καταναγάζουν στο στερέωμα του αλτρουισμού και της φιλαλληλίας, που τιμούν, αιτιολογούν, δικαιολογούν και δικαιώνουν την Ανθρώπινη Αποστολή - Ύπαρξη; Ούτε μια οδός, ένα δρομάκι, μια ράμνη, ένα σκολειό, ένα ίδρυμα, ένα στάδιο στα λημέρια της «δόξας του»...

Σημεία των καιρών... η ομορφιά ν' αποτελεί αρνητικό πρόσημο, ν' απωθεί, να φοβίζει, ν' αποτελεί φωνή συνείδησης μες στους λειμώνες της μοναξιάς και της

ασκήμιας μας...Σήματα λυγρά μίας εποχής κι ενός λαού, που δεν ξέρω ούτε πότε
θυμάται ούτε γιατί ξεχνά... Που δεν ξέρω πότε τιμά, γιατί τιμά και ποιον τιμά...

Γεώργιος Κ. Σταγκούλης

Ο Άνθρωπος, ο Γιατρός, ο Αγρότης, ο Συνδικαλιστής, ο Λαγέτης, ο Πρόεδρος-Ιδρυτής της
«Ένωσης Μαστιχοπαραγωγών Χίου» και ακρογωνιαίος λίθος στη δόμηση του πρώτου
ουσιαστικού αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος στον τόπο, μ' απαύγασμα πανελλήνιο...
και όχι μόνο...